

4. Пособие по проектированию деревянных конструкций (к СНиП II-25-80) / ЦНИИСК им. Кучеренко. – М.: Стройиздат, 1986. – 216 с.
5. Клименко В.З. Конструкції з дерева і пластмас: Підручник.: - К.: Вища шк., 2000. – 304с.
6. ДСТУ-Н Б.В.2.6-184:2012 «Конструкції з цільної і клеєної деревини. Настанова з проектування» - К. "Укрархбудінформ" 2012. – 120с.
7. ДБН В.2.6-161:2010 «Конструкції будинків і споруд. Дерев'яні конструкції. Основні положення» - К. "Укрархбудінформ" 2010. – 109с.

Аннотация

Представлен краткий исторический обзор возникновения арок как конструктивной формы. Обоснована необходимость применения арочных конструкций из клееной древесины для перекрытия больших пролетов.

Ключевые слова: клееная древесина, арки, большие пролеты, конструктивная форма.

Abstract

Presents a historical overview of how the arches of a constructive form. The necessity of the use of arched structures laminated wood to cover large flights.

Keywords: laminated wood arches, large flights, constructive form.

УДК 725.21

О. В. Березко

*аспірант каф.архітектурного проектування
Національного університету «Львівська політехніка»*

МОЛ ЯК НОВИЙ МІСЬКОЇ СПОРУДИ (НА ПРИКЛАДІ КИЇВА)

Анотація: у статті проведено аналіз передумов виникнення молів та аналіз значення самого терміну «мол». Проаналізовано зміни, що відбулися при трансформації молу із замиської у міську споруду. На основі аналізу планувальних організацій молів Києва, досліджено особливості молу як міської споруди.

Ключові слова: мол, планувальна організація, об'ємно-просторове рішення, автомобілізація, міська споруда.

Постановка проблеми.

Сьогодні однією з найбільш ефективних форм організації торговельного простору міста є моли – багатофункціональні торговельні комплекси, які стали невід'ємним атрибутом великих міст. Спочатку моли створювались для замиського простору і, перетворившись на міську споруду, зазнали низки трансформацій. Незважаючи на це, мол і досі не вважається повноцінною

одиницею урбаністичного простору. За таких умов актуальними є дослідження впливу міського середовища на моли, що дозволить стимулювати їхній подальший розвиток у міському середовищі.

Мета статті.

Метою цього дослідження є простеження трансформації молу із замиської споруди у міську, зокрема визначення негативних та позитивних характеристики міських молів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Матеріали цієї статті спиралися на наступні роботи: Маріанна Давиденко «Мол та місто: хроніки змагання титанів», Яна Голубева «The Mall» воркшоп на Європейській асамблеї студентів-архітекторів ЕАСА-2006 в Будапешті», Jeffrey Hardwick «Mall Maker: Victor Gruen, Architect of an American Dream», Олег Прокопенко «Автомобілізація в США».

Обговорення проблеми.

У 1950-х роках в США, новим потужним стимулом до стрімкого розвитку периферії стала глобальна автомобілізація. В кінці 1960-х років на кожних двох американців припадав один автомобіль [1].

Незважаючи на бурхливий розвиток, вулиці периферій не перебрали на себе усіх функцій центральних вулиць, спричинивши певний вакуум. Жителі окраїн змушені були їхати до центру, щоб долучитися до культурного життя міста, розважитися, зробити необхідні покупки тощо. Це стало причиною перенавантаження транспортної системи міста та цілої низки проблем, зокрема:

- «корки» з автотранспорту на дорогах;
- брак місць для паркування;
- обмежений доступ до громадських будівель та споруд;
- і як наслідок погіршення стану екології.

Вирішенням цієї проблеми, стала поява нового типу споруди – мол [2].

Термін «мол» (англ. mall, скорочене від shopping mall) у сучасному світі означає торговельний комплекс. Початковий зміст цього терміну не має нічого спільного з торгівлею чи комплексами, проте поетапна трансформація його значення цілком виправдовує та пояснює сучасне використання терміну.

- *Перший етап.* У XVI – XVII ст. у Лондоні була популярною гра «rall mall». В цій грі було два спортивних снаряди м'яч (іт. palla) і молотовидний снаряд (англ. mallet). В цю гру грали переважно у парках та на вулицях. Одна із вулиць у місті Вестмінстер так і називається на честь гри – Pall mall.
- *Другий етап.* З часом гра втратила свою популярність проте згадкою про неї лишилась назва «mall». Тепер так називали тіністі, обрамлені з двох боків зеленими насадженнями прогулянкові алеї та вулиці.

- *Третій етап.* «Mall» означає викладену плиткою чи засаджену травною, зеленими насадженнями роздільну смугу між потоками транспорту [3].

Тобто термін почав використовуватись як характеристика певної планувальної організації: основна вулиця, алея чи роздільна смуга, обабіч якої розміщено зелені насадження. Відповідну паралель можна провести і з торговельним комплексом, основною планувально-організаційною характеристикою якого є комунікативний простір, обабіч якого розташовані магазини, ресторани та зони іншого функціонального призначення.

Прототипами для нової споруди стали торговельні міські простори XIX ст.: пасажі, галереї та універмаги [4]. Моли увібрали в себе основні функції цих типів споруд, забезпечивши новий якісний рівень організації торговельного простору та задовольнивши вимоги сучасності. Проте, на відміну від своїх прототипів, мол із самого початку позиціонувався як суто замиська споруда, що повинна була замінити торговельну, комунікативну, відпочинкову та інші функції центру міста для мешканців окраїн.

Несподівано, мол створив зворотній ефект, і тепер уже жителі міста їхали на периферію до молу, тим самим створюючи корки та спустошуючи центр міста [2]. Міських жителів приваблювала вже не функціональність, а об'ємно-просторова організація молу: концентрація необхідних товарів та послуг на порівняно невеликій площі та можливість отримати доступ до них у комфортних умовах.

Творець перших молів австрійський архітектор Віктор Грюен бачив мол як споруду, що поєднує під одним дахом: громадський простір, пішохідний комунікативний простір, рекреаційні та розважальні заклади, заклади громадського харчування та торгівлю.

За Грюеном мол фактично є міським середовищем, що задовольняє як жителів периферії, так і жителів міста [5]. Проте з часом почалось масове будівництво молів у містах. Споруда, що мала стати втіленням американської мрії, перетворилась на суто комерційний проект. А Грюена звинуватили у всіх пов'язаних із цим негативних явищах [6].

Перекочувавши до міста, мол значно видозмінився. Через щільну міську забудову об'ємно-просторова структура молу стала більш складною: збільшення поверховості, створення підземних молів, поділ молу на функціональні окремі блоки.

В містах України все активніше розвивається будівництво молів. Розташування молів у структурі міста впливає на об'ємно-просторові рішення молів, їх планувальні схеми та функціональне наповнення.

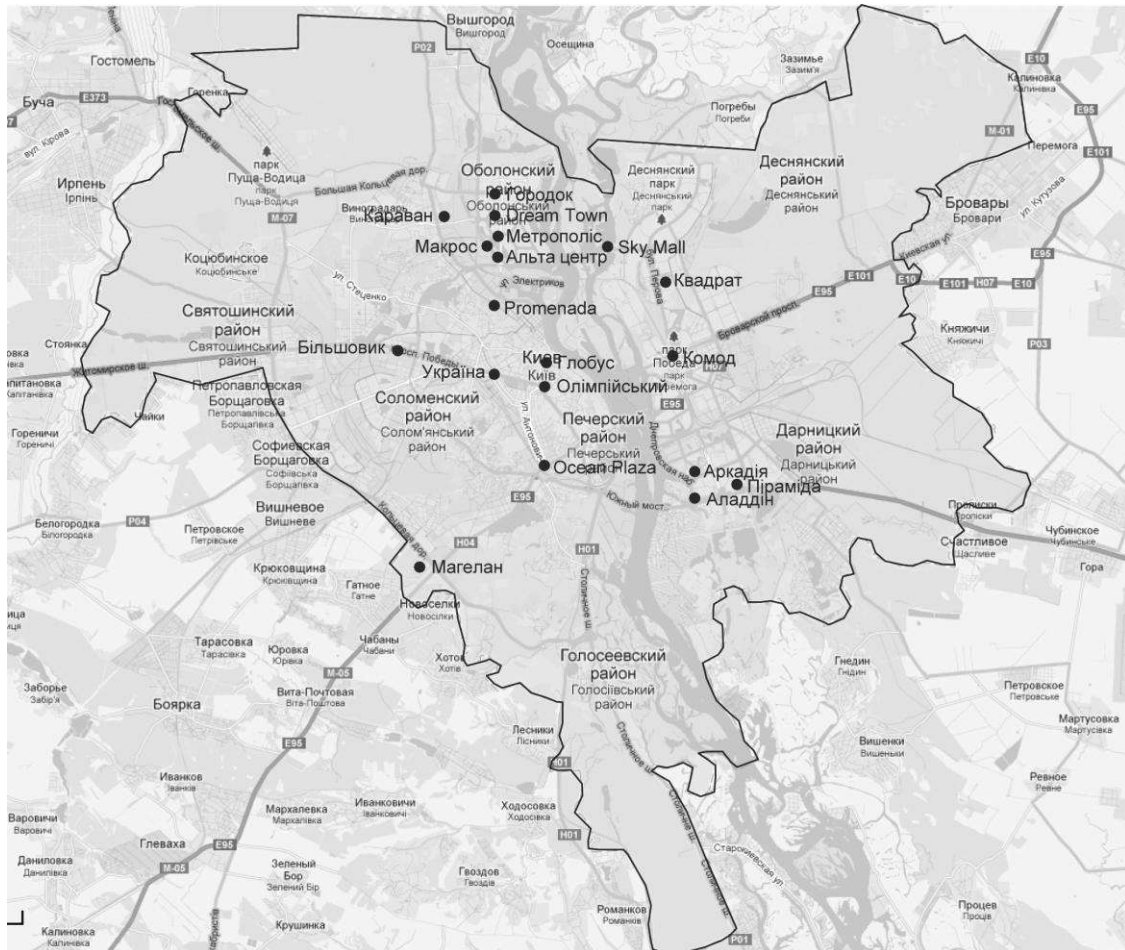

Рис. 1: Карта Києва з розташуванням молів [7].

В місті Києві налічується близько 19 молів (рис.1). У структурі міста вони розташовані скупчено, угруповано. Це ще раз доводить комерціалізованість проектів. Власники молів розпочинають будівництво поруч із вже існуючими, щоб забезпечити притік відвідувачів. Розташування молів не узгоджується на рівні генпланів міста. Тобто замість того, щоб розвантажувати транспортну систему та розгалужувати транспортні та пішохідні потоки, скупчуючись в одному районі, моли створюють масовий потік пішоходів та транспорту в одному напрямку.

Деякі з молів Києва є яскравим прикладом трансформації будівлі у зв'язку із її місцем розташування у структурі міста. Одним із них є мол «Глобус» (рис.2). У зв'язку із місцем розташування цей мол збудовано під землею. «Глобус» запроєктовано безпосередньо під майданом Незалежності, тому планування молу вирішено в один підземний рівень, що простягається вздовж майдану та один трирівневий блок. Площа молу становить 35 000 м². Функціональне наповнення молу: торгівля, заклади громадського харчування, послуги перукарні, тур-фірм, фотосалону тощо [8].

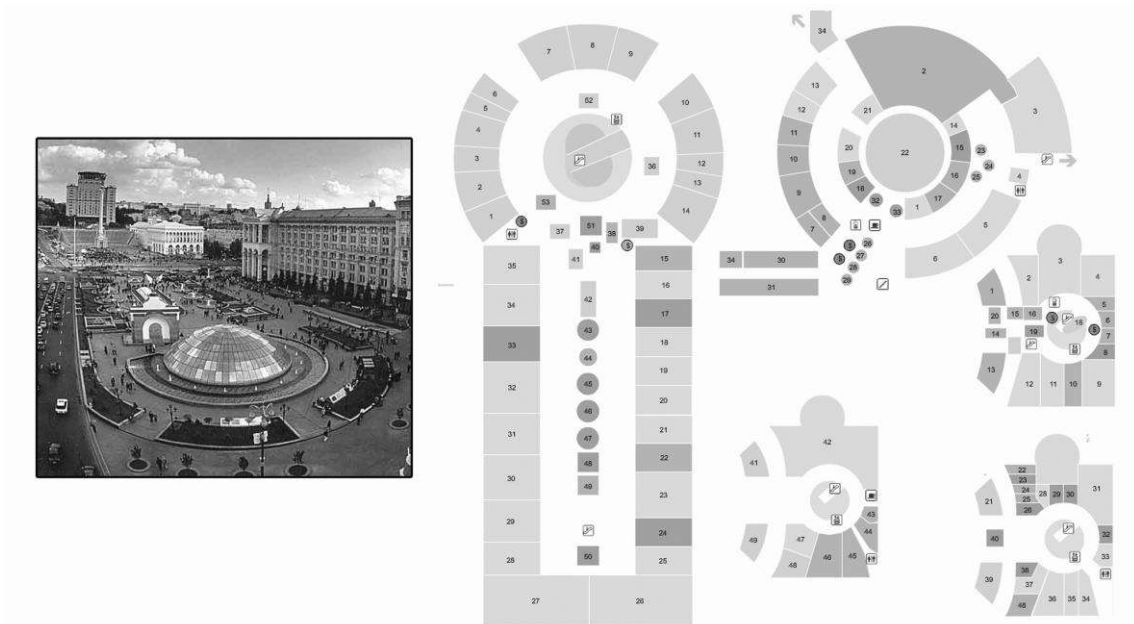

Рис. 2: Мол «Глобус». Схема поверхів молу [8].

Незважаючи на те, що на вулицях центру міста є безліч закладів харчування та торговельних закладів, мол користується великою популярністю. Це доводить привабливість та доцільність молів навіть при наявності великого різноманіття функціонального вибору за його межами.

«Ocean Plaza» – новий мол Києва, збудований в 2012 році, на вул. Горького 176 (рис.3).

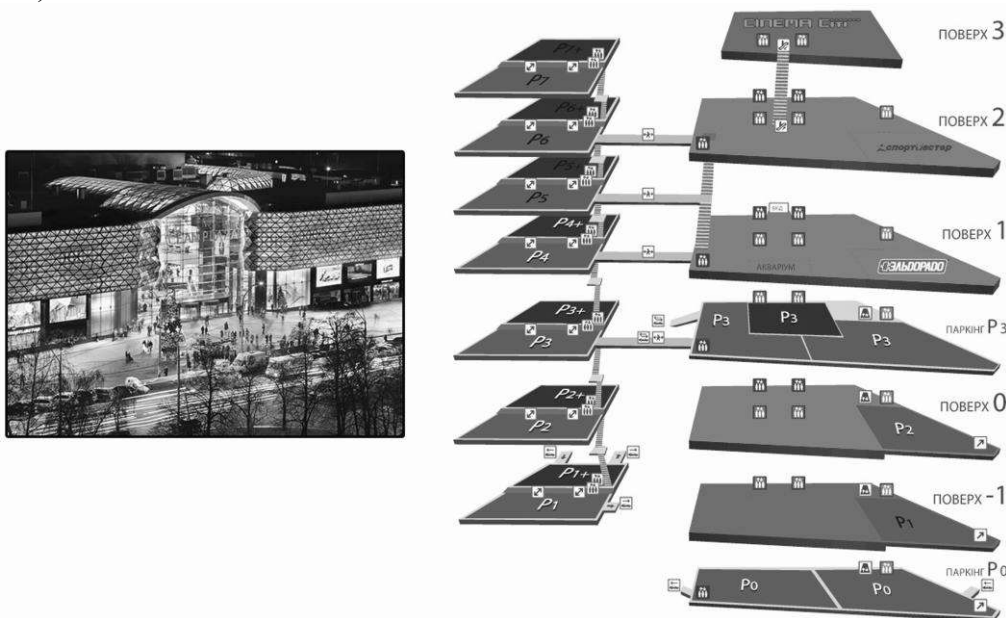

Рис. 3: Мол «Ocean Plaza». Схема поверхів молу [9].

Площа цього молу становить 154 000 м². Проблему місця розташування такої великої площі на порівняно невеликій ділянці вирішено за допомогою збільшення поверховості. Мол складається з двох блоків, поєднаних між собою проходами: основного блоку та семиповерхового блоку стоянок. Основний блок молу має чотири наземних поверхи та два підземні. Функціональне

наповнення молу: торгівля, заклади громадського харчування, розважальні заклади та надання різноманітних послуг. Функціональний поділ відбувається вертикально, за поверхами [9].

Ще одним особливим молем, з точки зору розташування, є «Dream Town» (рис. 4).

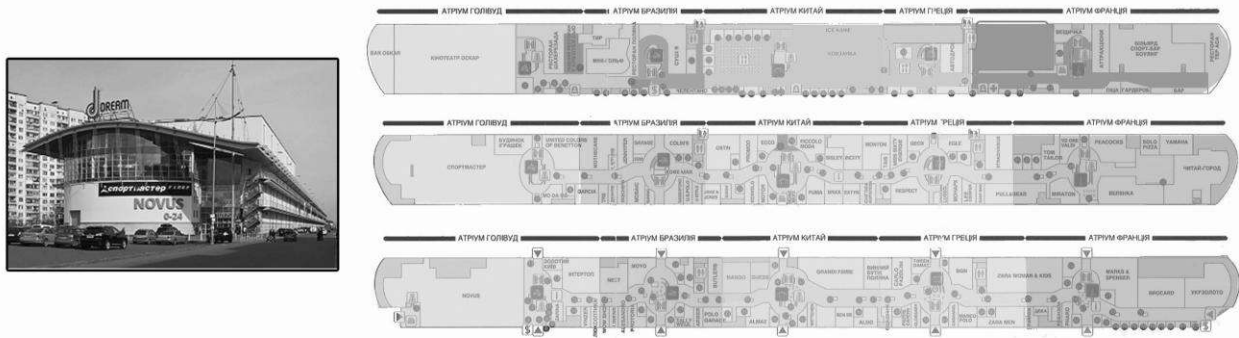

Рис. 4: Мол «Dream Town». Схема поверхів мол [10].

Мол було відкрито 2009 року, він розташований на Оболонському проспекті над лінією метро. Споруда обмежена транспортними шляхами проспекту, тому планування молу є видовженим вздовж лінії метро. Мол має 81 000 м² площі. Об'ємно-просторовим вирішенням для такої споруди став поділ на п'ять блоків. Кожен блок має окремий вхід, атриум та свою неповторну стилістику відомих країн світу. Функціональне наповнення молу є дуже різноманітним: торговельна функція, заклади харчування з кухнями різних країн світу, розважальні та спортивні заклади [10]. Таким чином, одноманітність форми будівлі розбавлено різноманіттям функціонального наповнення та оформлення комунікативних просторів молу.

Висновки

У статті проаналізовано передумови виникнення молів. Основними з них є автомобілізація та активний розвиток передмість. Досліджено поетапну трансформацію терміну «мол», що почав використовуватись як характеристика планувальної організації. Саме ця планувальна організація лежить в основі торговельно-розважального комплексу – комунікативний простір, обабіч якого розташовані магазини, ресторани та зони іншого функціонального призначення. Це засвідчує доцільність використання терміну «мол».

Трансформація молу із заміської у міську споруду призвела до зміни об'ємно-просторових рішень молів: збільшення поверховості, підземне розташування молів, поділ молу на функціональні блоки.

Проаналізовані вище приклади молів засвідчують привабливість та доцільність молів навіть за наявності великого різноманіття функціонального вибору за його межами. Адже мол пропонує сконцентрованість товарів та послуг у просторі, що не залежить від зовнішніх впливів. Проте недоліками

міських молів є їхня комерціалізація. Негативними наслідками цього зокрема є скупчення молів в одному районі, недостатня увага до зовнішнього вигляду споруди.

Література

1. Автомобилизация в США [Електронний ресурс] / Прокопенко О. – Режим доступу: [WWW/URL:http://архитектор.ком.пф/1071-avtomobilizacija-v-ssha.html](http://архитектор.ком.пф/1071-avtomobilizacija-v-ssha.html)
2. Молл и город: хроники поединка титанов [Електронний ресурс] / Марианна Давиденко // журнал «АСС» – Режим доступу: [WWW/URL:http://http://www.accbud.ua/architecture/tekstura/moll-i-gorod--khroniki-poedinka-titanov--chast-1](http://www.accbud.ua/architecture/tekstura/moll-i-gorod--khroniki-poedinka-titanov--chast-1)
3. Merriam-Webster Inc. / The Merriam-Webster New Book of Word Histories / Springfield, MA 01 102 – 1991 – 527с.
4. Березко О.В. Вплив архітектурно-планувальної організації галерей, пасажів та універмагів на багатофункціональні торговельні комплекси / Містобудування та територіальне планування - випуск 46 / Київ КНУБА 2012 – 693с. – С. 63-73.
5. Hardwick J. Mall Maker: Victor Gruen, Architect of an American Dream/ University of Pennsylvania Press 2003 – 288 p.
6. Eckardt F. Media and urban space: understanding, investigating and approaching mediacity – Frank & Timme GmbH / Verlag für wissenschaftliche Literatur - Berlin 2008 – 354 p.
7. Карта Києва [Електронний ресурс] - Режим доступу: [WWW/URL:https://maps.google.com/](https://maps.google.com/) опрацьована автором.
8. Глобус [Електронний ресурс] - Режим доступу: [WWW/URL: http://www.globus.com.ua/](http://www.globus.com.ua/)
9. Ocean Plaza [Електронний ресурс] - Режим доступу: [WWW/URL: http://oceanplaza.com.ua/](http://oceanplaza.com.ua/)
10. Dream Town [Електронний ресурс] - Режим доступу: [WWW/URL: http://dreamtown.ua/](http://dreamtown.ua/)

Аннотация

В статье проведен анализ предпосылок возникновения моллов и анализ значения самого термина «молл». Проанализированы изменения, произошедшие при трансформации мола из загородного в городское здание. На основе анализа планов моллов Киева, исследованы особенности мола как городского сооружения.

Ключевые слова: молл, планировочная организация, объемно-пространственное решение, автомобилизация, городская застройка.

Summary

In this paper predictors of shopping malls' appearance and the meaning of the term itself are analyzed as well as the changes that took place during mall's transformation from suburban to urban building. The study of mall's peculiarities as an urban structure was performed based on the analysis of Kyiv malls' architectural plans.

Keywords: mall, shopping mall, planning organization, volumetric-spatial design, motorization, urban building.